

Visserij op harders, een gevaar voor de vogels in de Waddenzee

G. Th. de Roos

Landbouwhogeschool, afd. Natuurbeheer, Wageningen. Med. nr. 126.

Foto's van de schrijver.

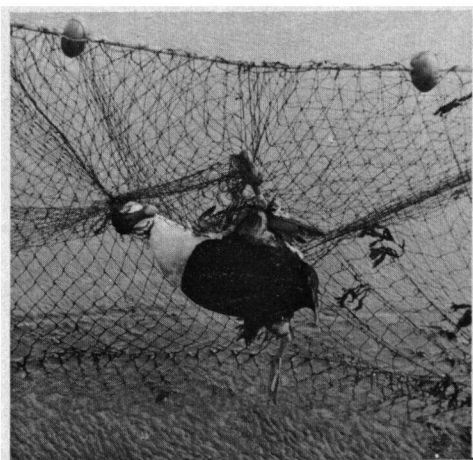
In toenemende mate, met steeds grotere netten, wordt de laatste jaren op het wad onder Vlieland op harders gevist. Ook elders in het Waddengebied, zoals bijvoorbeeld op Terschelling en Texel. Sinds 1974 wordt deze vorm van visserij met zgn. kernnetten (tussen palen vast opgestelde netten) bij Vlieland uitgeoefend.

Deze netten bleken tevens onmiddellijk vele vogels te vangen, die in de netten verward raakten en verdronken. In 1974 werd op Vlieland door één visser met één net gevist; in 1975 waren er twee vissers met ieder één en in 1976 drie vissers met ieder één net. Slechts één oefent de visserij als hoofdberoep uit. In 1976 bedroeg de totale lengte van deze netten 3900 m (resp. twee van 900 en één van 2100 m, zie fig. 1).

De netten staan opgesteld tussen de rust- en foerageergebieden van de Eider-eenden die in het voorjaar de kolonie op Vlieland bezoeken.

De harders komen met opkomend water op het hoge wad onder de wal foerageren en gaan bij afgaand tij weer naar de diepere geulen terug waarbij ze in de netten gevangen kunnen worden. De vorm van de netten is aan deze getijdentrek van de harder aangepast.

De Eider-eenden rusten op de kant of begeben zich naar hun nesten en met afgaand tij gaan ze weer naar de foerageergebieden verder af van de kust, waarbij ze eveneens groot risico lopen in de netten te geraken.

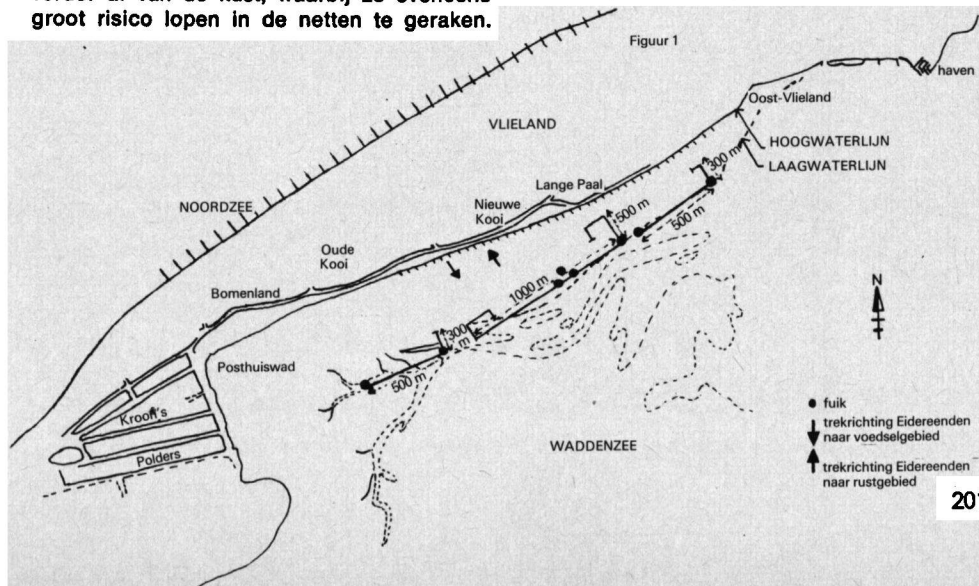

Gerlingde, verdronken volwassen ♂ Eiderend in geleidewant.

Zowel in de eigenlijke fuiken, als in de geleidewant raken ze verward. De controle door de vissers gebeurde in principe eens per dag bij laag water en in ieder geval werden dan de levende vogels in de fuiken weer losgelaten.

Eén visser controleerde 2 maal per dag bij laag water en hier was de sterfte aan Eider-eenden dan ook minder.

Soms controleerden sommige vissers de fuiken enkele dagen achtereen helemaal niet, zoals bijvoorbeeld gedurende de Pinksteren

Tabel 1 Verdronken vogelsoorten Vlieland 1976.

	13-4 t/m 23-4	24-4 t/m 30-4	1-5 t/m 10-5	12-5 t/m 20-5	24-5 t/m 30-5	2/6	totaal
Eidereend	14	23	10	15	521	6	589
Tureluur	1	1					2
Scholekster	2	2	1	1			6
Rosse Grutto		1	1				2
Bonte Strandloper		1					1
Stormmeeuw	1						1
Zilvermeeuw						1	1

1974 en op 28 mei 1976 (zie tabel).

Teneinde een indruk te krijgen van de omvang en de soort slachtoffers werden in 1976 alle netten regelmatig door ondergetekende gedurende de vangperiode (13 april-2 juni) gecontroleerd.

In totaal waren er 589 verdronken (80 volwassen wijfjes, 2 onvolwassen wijfjes, 24 volwassen mannetjes, 7 onvolwassen mannetjes en 466 juveniele Eidereenden); in de laatste periode bevonden zich daar ook onvolwassen vogels bij (zie tabel 1).

Er werden totaal 17 Eidereenden met ringen gevonden; één ervan was een onvolwassen wijfje, welke in 1975 als nestjong was geringd in Estland. Alle overige bleken tot de eigen broedpopulatie te behoren.

Van de Scholeksters was de helft geringd en alle in voorgaande jaren op Vlieland.

In de waarnemingsperiode werd niet alle dagen geteld in verband met de beschikbare tijd; op één dag werd steeds tijdens één laagwaterperiode gecontroleerd. Gemiddeld

werden per dag 3,7 volwassen Eidereenden gevonden.

De waarnemingsperiode bestond uit 51 dagen. Het totale aantal Eidereenden (volwassen) dat in die periode omkwam bedroeg naar schatting dus ongeveer 189. Dit is het totaal dat men krijgt als we ervan uitgaan dat de vissers 1 maal per dag bij laag water zelf controleren en alle eenden dan ook weer loslaten. Wanneer er helemaal niet zou worden gecontroleerd, moet men het totaal echter verdubbelen.

Een schatting van het totaal aantal juveniele exemplaren is moeilijk te maken, omdat de groepen wijfjes met jongen in de loop van het seizoen steeds groter worden en de eerste jongen de tweede week van mei op het wad komen. Gesteld kan worden, dat het echter in de honderden loopt. Zo verdronken er op 24 mei 143 pulli en op 28 mei 199.

Indien in een bepaald jaar niet het grootste deel van de juveniele Eidereenden door Zil-

Geleidewant, waarin een verdronken volwassen ♀ Eidereend.

Verdronken Rosse Grutto in overgangskleed in geleidewant.

vermeeuwen wordt gepredeerd, werken de netten dus als laatste zeef en komen vrijwel alle juveniele Eidereenden toch nog om. De gevolgen voor de totale Eidereendenpopulatie in het Waddengebied moet men niet onderschatten, te meer omdat de sterfte van de volwassen wijfjes Eidereenden in de netten aanmerkelijk is.

Op Texel werden door een waarnemer omstreeks Pasen in hardernetten op het wad ongeveer 140 verdronken Eidereenden aangetroffen.

Te zelfdertijd spoelden er ook op de westpunt van de Vliehors tientallen verdronken — vermoedelijk van Texel afkomstig — Eidereenden aan.

Voor het behoud van de eidereendenpopulatie in het Waddengebied, is het van groot belang dat de keervisserij, waarbij met staande netten op het Wad op harders wordt gevist, zodanig in de ruimte en de tijd wordt beperkt, dat Eidereenden en andere soorten geen of niet noemenswaardige verliezen meer leiden.

Een dergelijke maatregel past in het kader van het streven naar het behoud van de natuurlijke rijkdommen in het Waddengebied. Uiteraard is het verdrinken van enkele Eidereenden in de netten aanvaardbaar. Wanneer echter zoals nu, op een dergelijke grote schaal gedurende een groot gedeelte van het jaar de keervisserij in het Waddengebied wordt beoefend en het aantal verdronken Eidereenden in de honderden loopt, moet dit uit een oogpunt van natuurbehoud worden afgewezen.

● Drs. G. Th. de Roos, Dorpsstraat 198, Vlieland.

Verdronken Scholekster in geleidewant.